

W. BIEGAŃSKIEGO · W. CZĘSTOCHOWIE

EX · LIBRIS · M · B · P · IM · DR ·

BIBLIOTEKA PUBLICZNA im. W. Biegańskiego w CZĘSTOCHOWIE

PRAWA REPRODUKCJI ZASTRZEŻONE

COPYRIGHT RESERVED

GONIEC CZĘSTOCHOWSKI

DZIENNIK POLITYCZNY, SPOŁECZNY, EKONOMICZNY i LITERACKI POSWIĘCONY
SPRAWOM MIEJSCOWYM ORAZ ZAGŁĘBIA DĄBROWSKIEGO.

PRENUMERATE I OGŁOSZENIA przyjmują księgarnie, kantory i biura ogłoszeń w Częstochowie, Warszawie, Łodzi i miastach prowincjonalnych.

REDAKCJA I ADMINISTRACJA
Częstochowa, II-ga Aleja № 38—Telefon № 50.

Redaktor lub jego zastępca przyjmują interesantów codziennie, nie z wyjątkiem dni świątecznych od godz. 8—10 wieczorem. Rękopisów nadesłanych redakcja nie zwraca.

Prenumerata wynosi Rocznie rb. 6, półrocznie rb. 3, kwartalnie rb. 1 k. 50, miesięcznie kop. 50, wraz z przesyłką pocztową lub odnośnikiem do domów. Zagranicą, za markami pocztowymi, dopłaca się miesięcznie kop. 60.

Ceny ogłoszeń: Za wiersz jednoszpaltowy lub jego miejsce: przed tekstem k. 40, na 2 i 3 kol. po k. 25, na 4 kol. po k. 15. Drobne ogłoszenia po k. 3, za wyraz. Najtansze ogłoszenie kop. 20. Ogłoszenie treści matrymonialnej o 50% drożej.

Filie: w Zawierciu w księgarni p. Z. Hubickiej i w Rakowie

Cena pojedynczego numeru kop. 3.

Zarząd Dóbr Ostrowy Jego Cesarzkiej Wysokości Wielkiego Księcia Michała Aleksandrowicza.
Niniejszem zawiadamia Szanownych mieszkańców miasta Częstochowy że od 1-go października są do wynajęcia sklepy i mieszkania ze wszystkimi wygodami w nowo wybudowanych domach dochodowych przy ul. Teatralnej. Wiad. u Zarządzającego budową Inż. Matulewicz, 3 Aleja 49, tel. 3-45.

II-ga Aleja № 38.—Telefon № 497.
TEATR
URANJA

PROGRAM: od wtorku 18 do piątku 19 września r. b. (włącznie).
POD OGNIEM KARTACZOWNIC
Dramat w 3-ch częściach z krwawych wypadków wojny Bałkańskiej.
Peksen w wyższym towarzystwie (komedia)
W Macedonii (natura) — Bronika Baumonta (ost. chwila)
Cicho myszki kot na dachu (komiczny pół-pikantny)

na scenie: **Z deszczu pod rybnę**
komedia w 1 akcie.
ANONS: w Czwartek i piątek 18 i 19 września od godz. 9 wiecz. sala wynajęta na 2 wieczory opero-operetkowe Miniatury z udziałem p. Z. Wojnowskiej
ANONS: Od soboty 20 b. m. J. WANEMAN słynny pogromca z 2 wagonami różn. zwierząt.

TEATR KINEMATOGRAF PARYSKI II ALEJA 19. TELEF. 334.
PROGRAM: od wtorku 18 do piątku 19 Września 1913 roku (włącznie)
Tygodnik Baumonta — ost. nowości || Zapłata za zła (dramat)
Człowiek i drapieżny zwierz
(polowanie na dzików w pustyni afrykańskiej)
Lekcja wychowania fizycznego (pausa) — Bogacz mimo woli (b. komiczny)
NA SCENIE: pod artystycznym kierunkiem Fr. Stróżewskiego
SIEROCE WIANO Sztuka ludowa w 2 odsłonach G. Domnika
Na zakończenie: „Siarczysty mazur“ w 4 pary.
Anons: w próbach „Spokojny dom“ Krotkowiła w 1 akcie.

TEATR „ODEON” KRZEMIŃSKIEGO
II Aleja № 43. Najstarszy w Królestwie
Telefon № 4-77.
PROGRAM: od środy 17 do piątku 19 Września 1913 roku (włącznie).
PANNA z MAGAZYNU
Wybitny dramat w 3-ch częściach.
MAKS NIE LUBI KOTÓW
Komedia MARSJA LINDERA. Sprawy bliskie.
Dziennik Pathé Nr. 231-b.
ODDANIE miasta SKUTARI
(Jedyna autentyczna wersja z natury).
Po jeziorach Bawarii.
Operetka komiczna w 1 ak.
NA SCENIE: „BETTINA”
Anons: Od soboty słynny obraz; „GDZIE COLETTI?”

SAMOCCHODY

Sprzedaz Samochodów nowych i używanych różnych fabryk jak również wynajem na jeżdżę po mieście szosie i zagranicę.
GARAZ, III Aleja 49, tel. 3-45.

„ POKOST ”
C. Ch. Szmidta w Rydze
oraz wszelkiego rodzaju
Farby i Gips
Poleca: Skład Materiałów Aptecznych i Farb „ WACŁAWA ORŁA w Częstochowie, III Aleja 46.

DO SPRZEDANIA.
1) 30 7 i 4 włoków majątki dochodowe do my, ziemi i plac przybliżonej wodzie zdatur pod fabryki skład apt. browary tartaki i t. p.
2) ZAMIANA Dochodowy dom na folwark.
3) POSZUKUJE — Rb. 3,000 na hypotekę ziemską majątku dużego do reparacji bez bntu
4) Wspólników do przem.-handl. interesów
5) 300 robotników potrzeba zaraz do kopalni, zarobek od 1 rb. do 1,50.
Częstochowska Kaucjonowane Biuro Komisarz — S. BZOWSKI i J. DRESZER — II-ga Aleja N-r. 33, telefon N-r. 179.

Gabinety Lecznico-Dentystyczne
R. FILIPOWICZA
II ga Aleja N-r. 24, telefon 482.
Przyjęcia: D. FILIPOWICZ od 10—1 i od 3—6 p.p. asyst. Lek.-Dent. 9—1 i od 3—7 po połud.

A. DĘBICKI Geometra przysięgły
Teatralna 23 m. 14, parter. Tel. 602.
Wykonuje wszelkie roboty miarowe.

Dr. Z. Bem
Przyjmuje chorych jak dawniej od 8—9 rano i od 3—5 p. p.
Choroby wewnętrzne weneryczne i dzieci
Aleja III-cia № 53, telefon 579.

Kto z J. W. P. obywateli ziemskich zechce zakładać plantacje, szkółki, kultury wikliny koszykarskiej wszystkich odmian: na nieuzitych, piaskach, pagórkach, wzdłużach, wąwozach, torfowiskach, na górach z podkładem wapiennym słowem, na ziemi, nie dającej żadnego pożytku, może otrzymać części zysku po 250 rb. rocznie z morgu, o ile będzie plantacja, szkółka zakładana przez specjalistę pierwszorzędnego na Królestwo i Litwę, instruktora kultury wikliny koszykarskiej który posiada 15-letnią praktykę na zagranicznych plantacjach wikliny koszykarskiej w Niemczech i Galicji. — Blizszych szczegółów udziela odrotną pocztą po otrzymaniu marki pocztowej za 7 kop na odpowiedz.

Nauka gry 16456
na fortepian skrzypcach i wszystkichich, przedmiotów teoretycznych.
Feliks Witeszcak 2 Aleja 38
Prywatni uczniowie otrzymywac mogą świadectwa ze szkoły muz. krakowskiej

Jedyny w Częstochowie
LEKARZ DENTYSTA
chrześcijańsin
STEFAN BARYLSKI
II Aleja 43 (Odeon) tel. 811.
Leczenie, Zęby sztuczne. Wymywanie bez bólu. Przyjmuje 9—1 i 3—8 p. p.

Nowo-otworzone
Pierwsze Biuro Ogłoszeń
A. Otrąbek
w Częstochowie
Przyjmuje ogłoszenia do wszystkich pism i tygodników Królestwa, Rosji i zagranicznych z ustępstwem od 1% do 60% od cen redakcyjnych.
Ogłoszenia do pism urzędowych.

Stanisław JAGUSIŃSKI
Instruktor kultury wikliny koszykarskiej.
w RASZEWIE, poczta Kutno, gubern. Warszawskiej. 1144-1
Uwaga!!! Sztubry* (Sadzonki) Wszystkich odmian: Kultury wikliny koszykarskiej mogą dostac kupic oddzielnie w cenie za 1-0 szt. Od 1 rb. 20 k. do 3 50 k. loco St. Kutno, przy zamawianiu 1/3 sumy tytuł. sadzku się pobiera

Pracownia Sukien i Okryć
„ JANINY ”
Szkoła Nr. 3, m. 3.
Wykonują obustunki z własnych i powierzonych materiałów podobu najnowszyczych żurnali. Wykonczenie staranne
Ceny umiarkowane.

ZEGARNISTRZ
Józef Pazderski
Poleca swe magazyny:
Warszawa Bracka 9 Tel. 192-60.
FILIA:
Częstochowa II Al. 35 Tel. 436.
Posiada na składzie duży wybór zegarów zegarków pierwszorzędnych fabryk. Budulców od 1-45. Oraz wyrobę jubilerskie jako dział dodatkowy
Firma egzystuje od 1898 r.

KIOSK z GAZETAMI
Aleja II, telefon 116.

Wyższa Szkoła Kroju
pod osobistym kierunkiem mistrzyni cechu warszawskiego i laureatki prasykiej akademii nagrodzonej złotym dyplomem w akademii krakowskiej
H. GNIEWKOWSKIEJ
Dojazd 5 i 1 pigro front.
Pracownia składanie ofiar na Schronienie dla paralityków.

Pierwszorzędny Zakład Artystyczny Rzeźbiarsko-Kamiennarski i Sztukotorski
Częstochowa Aleja 3-cia dom własny. Egzystuje od roku 1887. Telefon 2-60.
KRUSZYŃSKI i PROSZOWSKI
WYKONYWA RZEZBY POMNIKI, ROBOTY BUDOWLANE I KOŚCIELNE
Fabryka posadzki cementowej na chodniki stopni mozaikowych oraz wszelkich wyrobów z cementu. CENY NAJPRZYSTĘPNIEJSZE

Dziś w URANJI Z WOJNOWSKA

od godziny 9-ej wieczór.

Szczegóły w afiszach.

KALODONT

Niezbędny REEM i ELIRSIK do Zębów

utrzymuje zęby biało, czysto i zdrowo

Żądać wszędzie.

Nowa wojna.

Rząd japoński, który przez pewien czas po wojnie z Rosją zamierzał podjąć walkę ze Stanami Zjednoczonymi, aby zapewnić sobie wpływ na brzegu amerykańskim Oceanu Spokojnego, teraz zrozumiał, że daleko więcej korzyści przyniesie mu pogłębienie wpływu japońskiego w Chinach.

Państwo chińskie jest słabym z powodu starości i mimo wszelkich prób reorganizacyjnych coraz to bardziej chylił się do upadku. Wypędzenie dynastji Mandżui i ogłoszenie rzeczywistej spójności było raczej pogorszeniem położenia Chin, aniżeli krokiem ku naprawie. Tak samo i organizacja europejska armii chińskiej nie wydała wielkich rezultatów. Ta reorganizacja jest raczej zewnętrzna, aniżeli wewnętrzna.

Chińczyk oddawna jest słabym żołnierzem. Zresztą Chinom brakowało i brakuje pieniędzy. — Zrozumiałwszy wszystkie te słabe strony Chin, Japonia cichaczem bardzo zrezygnacyjnie podniecała niepokój wewnętrzny i podsycała powstanie na południu Chin. Zdawała sobie sprawę, że dzięki temu rozłamowi państwo chińskie stanie się słabszym aniżeli do tej pory i prosto wpadnie w ręce Japonji niby owoc dojrzały. A kiedy istotnie wojna domowa doszła do zenitu, zamordowanie obywateli japońskich w miastach nadbrzeżnych chińskich dało rządowi japońskiemu tytuł prawny do zbrojnej interwencji.

Opinia publiczna japońska żąda, ażeby Japonia zabrała na stałe część wybrzeża Chin środkowych i południowych.

Japończycy powołują się na to, że onego czasu Niemcy zabrali część terytorjum chińskiego jako satysfakcję za zamordowanie [misjonarzy niemieckich].

Rosja prawdopodobnie w porozumieniu z Japonją weźmie sobie odszkodowanie w Mandżurji północnej i w Mongolii.

Anglii to projekty japońskie w Chinach nie bardzo przypadają do smaku, ale sytuacja w Indjach i konieczność utrzymania znacznych sił morskich angielskich na morzu Niemieckim — przeciwko Niemcom — zmusza Anglię do pogodzenia się z wymaganiami Japonji w Chinach.

Stany Zjednoczone Ameryki Północnej mogłyby wprawdzie przyjąć Chinom z pomocą i zaprotestować przeciwko uzurpacjom Japonji, ale na to Japonia odparłaby: „Azja dla azjatów!“, tak, jak amerykańskie: „Ameryka dla Amerykanów!“

Największe straty poniesie skutkiem ekspansji japońskiej w Chinach Rzesza Niemiecka. Jest ona przecież zbyt słabą, aby mogła sama jedna stawić opór Japonji i nie pozwolić na częściowy rozrób Chin bez udziału Niemiec.

Rzesza Niemiecka nie może liczyć na niezysną pomoc, a zwłaszcza na pomoc zainteresowanej tutaj Francji. — Francja zgodzi się na zdobycie Japonją w Chinach pod warunkiem, że Japonia zagwarantuje Francji jej posiadłość w Indjach Zagangowych. — Nie ulega najmniejszej wątpliwości, że rząd chiński będzie się starał zaborowi japońskiemu stawić opór z bronią w rękę, ale armia japońska góru-

je niestychanie nad armią chińską zarówno co do wartości wewnętrznej, jak i co do pogotowia bojowego.

Szybkość mobilizacji armii japońskiej, jej taktyka i uzbrojenie zapewni niezawodnie powodzenie orężowi japońskiemu.

Armia chińska, nawet ta jej część która została zreorganizowana przez oficerów europejskich, nie będzie mogła stawić Japonji zbyt długiego oporu.

Wojska japońskie posuną się od północy, to jest od Mukdenu ku Pekinowi. Równocześnie ku Pekinowi będą zmierzały jeszcze inne wojska japońskie, które wysiadą u ujścia rzeki Peiho. Z wyspy Formozy wojska japońskie zaatakują wybrzeże południowe Chin.

W ten sposób Chin, zaatakowane ze wszystkich stron przez armię japońską, będą musiały niebawem kapitulować. r-j.

Wymiana dzieci.

Ministerjum spraw wewnętrznych poruszyło, jak donoszą dzienniki petersburskie, projekt przystąpienia Rosji do związku wymiany dzieci. Do związku tego należą obecnie trzy państwa, a mianowicie: Anglja, Francja i Niemcy, a cel i działalność jego streścić się dażać, jak następuje:

Każda rodzina, pragnąca uczestniczyć w wymianie dzieci, wnosi do specjalnego biura pewną opłatę pieniężną i równocześnie podaje najdokładniejsze szczegóły zarówno o własnym stanie materialnym, warunkach życia, poziomie kulturalnym itp., jak i o wieku dziecka, stanie zdrowia, stopniu rozwoju itp.

Biuro na podstawie informacji tych, wybiera drugą rodzinę w innym państwie, której warunki życia odpowiadają najpełniej pierwszej. Następnie obie rodziny wymieniają dzieci swoje na pewien określony czas, zwykle na rok.

Dzięki sposobowi temu, dzieci przyswajają sobie najpełniej język obcy. Po za tem przebywanie wśród obcej rodziny ma bardzo doniosłe znaczenie wychowawcze, zmusza bowiem dzieci, które się znalazły w obcych dla siebie warunkach, do wyrabiania w sobie powściągliwości, grzeczności i t. p. Każda rodzina wie, że jej dziecko znajduje się pod opieką tych, których dziecko znalazło gościnę u niej, co zapewnia, oczywiście wymienionym dzieciom jaknajwiększą troskliwość i najlepsze warunki życiowe.

Z uwagi na możliwość nadużyć ze strony biur, związek ten znajduje się pod specjalną kontrolą państwową. I do tego to właśnie związku ministerjum chce włączyć Rosję i w tym celu opracowuje odpowiedni projekt ustawodawczy. Wiele rodzin wysoko postawionych zapaliło się podobno, jak zapewniają dzienniki, do myśli tej i postanowiły wpisać się na listę członków związku wymiany dzieci.

Dla pątników jasnogórskich.

Jak już wzmiankowaliśmy, znana ze swej działalności filantropijnej p. Zofja Kierbedziowa ofiarowała ówczesnemu milionu rubli, jako zaczątek stworzenia dla pątników jasnogórskich schronisk noclegowych i kąpielni.

Ofiara ta wspaniała, nietylko ze względu na wysokość sumy, lecz, że rozwiązuje jedną z zadawanych, a dotkliwych bardzo belażek. Kto kiedykolwiek miał możność obserwowania tych tłumów pobożnych pielgrzymów, które dziesiątki mil pedza w kursu, skwarze i znoju, ostankami się doczołgaliwli się do Obrazu Gudownego; kto widział, jak zbiedzony i zau-

zony ten lud, nocie chłodne spędzał pospolu pod gołym niebem na błoniach jasnogórskich lub w smrodliwych zakątkach, podwórz okolicznych, kto spróbował kiedykolwiek strawy lub sponu, któremi karmią pątników przedsiębiorcy podklasztorni — ten zdaje sobie sprawę, jak wielka krzywda działa się pielgrzymom ubogim i jak miłosierna jest dłoń tej dobrej pani, która niesie wytchnienie znużonemu pątnikowi.

Sprawa budowy domów noclegowych dla pielgrzymów i kąpeli ludowych dawno już była przedmiotem troski częstochowskiego oddziału warszawskiego Pół. higienicznego. Usiłowano zebrać odpowiednio fundusze, lecz ciągle były one niewystarczające i poczęto już tracić nadzieję, aby kiedykolwiek rzecz tak konieczna była urzeczywistniona. Wprawdzie klasztor jasnogórski wznosił w b. r. kilka hal, mogących pomieścić do tysiąca pielgrzymów, lecz jest to zaledwie kropla w morzu, wobec tych potrzeb, rzesz studentycznych.

Prostota straszna rzeczą jest pomysł — zaznacza „Gazeta Poranna 2 grosze“ w ostatnim numerze, — co za następstwa pociągnąby mogli za sobą taki stan rzeczy w razie epidemii. Padaliby ludzie na miejscu setkami, a tysiące, powracając do chat, zawięzłyby z sobą zarazę po całym kraju.

Zarówno względem humanitarne, jak zdrowotne przemawiały zawsze gorąco za utworzeniem noclegów i kąpeli racjonalnych. Jest atoli jeszcze jeden wzgląd, który przy zamierzonych instytucjach winien być przyjęty pod uwagę. To sprawa kulturalnego oddziaływania na zgromadzonych z różnych stron kraju pielgrzymów. Dużym kosztem i znaczną ofiarnością wzniesione u stóp Jasnej Góry: muzeum higieniczne, muzeum przemysłu ludowego i wzorową zagrodę włościarską z półkami doswiadczalnemi.

Pomimo, iż bardzo niską cenę wstępu oznaczono za zwiedzenie tych poglądowych uczelni życia i pracy zawodowej, — jakże nikła jest liczba zwiedzających wobec tych milionów, które corocznie pod Jasną Górą przepływają.

Ten brak zainteresowania wynika głównie z tych przyczyn, iż literalnie niema komu zająć się rzeczami, które, potrzeby swe religijne zaspokoiwszy, padają ofiarą różnych kramarzy i szarlatanów, zjeżdżających w dzień większego zjazdu dla połowu skromnych oszczędności pątniczych. Książka — o ile z pielgrzymkami przybywają mają wielką pracę na samej Jasnej Górze, gdyż szczupła liczba zakonników nie jest w możności udzielić pociechy religijnej tłumom tak wielkim, t. zw. zaś „przewodnicy“ świeccy rekrutują się niestety najczęściej z poróżni spekulatorów, nie liczących z obowiązkami, jakie „przewodnictwo“ na nie nakłada.

Zapelniają się tedy szczerlnie różnego rodzaju widowska, nie z powagą miejscowości nie mające wspólne, płynnie grozi liczny do kieszeni najpospolitszych tandeciarzy, a tymczasem trzy tak ważne placówki darownie stoją otworem.

Na przyszłych zarządców i gospodarzy noclegów i kąpeli dla pielgrzymów nałożony też być winien obowiązek stałej opieki nad pątnikami, umiejętnie wykorzystanie każdej sposobności, aby z wyłączenia na Jasną Górę wynieśli oni nie tylko pociechę religijną, lecz również rozszerzenie i pogłębienie pewnych pojęć zasadniczych, ułatwiających im dalsze borykanie się z łosem i ciężką drogą.

W ten sposób pojsza instytucja błogosławiane skutki dla całego kraju już w krótkim czasie wydać może.

TELEGRAMY.

Falszywa denuncjacja.
Berlin 17. Berliner Zeitung am Mittag“ zamieścił fałszywą denuncjację w korespondencji z Poznania, donosząc, że w cyrku poznańskim, podczas przedstawienia kinematografu, Polacy wygwizdali rodzinę cesarską pokazowaną na ekranie.

Sensacyjna wiadomość.
Londyn 17. Z Kapsztadu nadeszła sensacyjna wiadomość, która wymaga potwierdzenia. Donoszą mianowicie, że ministrowie Botha i Smith zgodzili się pod groźbą rewolwerów na żądania, poddyktowane przez strajkujących robotników kolejowych.

Nowa wojna.
Wiedeń 17. Pisma wiedeńskie stwierdzają, na podstawie bezpośrednich informacji z dalekiego Wschodu, że wojna pomiędzy Japonją i Chinami jest rzeczą nieuniknioną. Wybuch nastąpi w przeciągu kilku dni najbliższych.

Opinia publiczna w Japonji jest do tego stopnia rozdrażniona przeciw Chinom, że załagodzenie unysłów uważać należy za niemożliwe.

Manewry w Anglii.
Londyn 17. Dzisiaj rano rozpoczęły się wielkie manewry angielskiej armii lądowej. Walka toczy się o ujście rzeki Tamizy której broni generał Brigs na czele 3000 ludzi. Komenda armii zaczepnej, liczącej 27000 ludzi, prowadzi sir Douglas Haig.

Zawalenie się trybuny.
Madryt 17. W czasie walki byłów w Miguelurra zerwała się trybuna dla publiczności z wysokości 20 metrów spadł około 50 osób odnosząc ciężkie rany.

Katastrofa wybuchowa.
Kolrurg 17. Ubiegłej nocy nastąpiła w Kolrurgu silna eksplozja gazów w pewnym domu kilkopiętrowym, zamieszkanym przez sześć rodzin w liczbie razem 26 osób. Cały dom wyłeciał w powietrze i spadające gruzy zasypały wszystkich mieszkańców, którzy się już udali na spoczynek. Na domiar złego powstał pożar. Zginęli prawie wszyscy mieszkańcy z wyjątkiem kilku, którzy odnieśli tylko rany.

Nowa partja na Węgrzech.
Budapeszt 17. W Budapeszcie odbyło się wczoraj pierwsze posiedzenie założonej przez hr. Andrssyowej partji opozycyjnej, składającej się z różnych grup radykalnych i lewicowych w parlamencie węgierskim. Program partji jest zaprowadzenie normalnych stosunków w życiu konstytucyjnym Węgier, reforma prawa wyborczego, zniesienie ustaw wyjątkowych przeciw Kroatom itp.

Centrum rządowe w Dumie.
Kijów 17. We wtorek rozpoczyna się w Kijowie wspólne posiedzenie październikowców i nacjonalistów w celu założenia jednej wspólnej partji, mającej tworzyć centrum w Dumie i stanowić partję rządową. Prezydent ministrów Kokowcew weźmie udział w kilku posiedzeniach nowej partji i zaprosił do siebie kilku październikowców i nacjonalistów.

Za swe porucenie żądają obie partje od rządu przełożenia reformy ustawy prasowej.

Konferencja w Konstantynopolu.

Konstantynopol 17. Wczorajsza konferencja delegatów tureckich i bułgarskich w Konstantynopolu trwała około trzy godziny. Turcy wypracowali kartę geograficzną, według której Dimotika, Mistaia Pasza i Kirk-Kilitza przysięgły mają Turkom. Bułgarzy ze swej strony przedłożyli kartę graniczną, w której to same miejscowości otrzymał ma Bułgarja. Wy-

Zakup kobiet.

Wprost legendowe rzeczy dzieją się w kraju naszym.

Niedawno temu w Piotrkowie ujęto dwóch osobników podejrzanych o branie udziału w handlu żywym towarem.

Z badania ich wyniku, że do Królestwa przyjechało z Brazylii kilku „wielkich kupców” po zakup kobiet. Aby się ułożyć ze swymi agentami wybrali oni pewną cichą miejscowość między Rokiciniem a Babami, tam się zgromadzili i tam też dokonali zakupu 26 dziewcząt w wieku od lat 14 do 20. Ową handel na dziewczęta miał przebieg prawdziwie jarmarczny, gdyż „kupy” targowali się o „towar” z dostawcami według wyrażenia agentów, jak o bydło.

Wśród „zakupionych” kobiet znajduje się kilka bon, a podobno jedna nauczycielka; reszta „towaru” stanowią szwaczki, służące i włóścianki.

Za jedną zapłacono rb. 1,000, a któryś z agentów sprzedał własną szwagierkę z Łodzi za 1,250 rb.

Podobno cała ta partja kobiet wyjechała już do Hamburga, a przeznaczona została do Brazylii, skąd też owi handlarze przybyli.

Agent, który pośredniczył w przewoźeniu kobiet, kupowanych w Królestwie, a ma stałą siedzibę w Hamburgu, podobno oczekuje na drugą partję dziewcząt w liczbie 50, przeznaczonych do Konstancynopola.

Aresztowani w Piotrkowie dwaj osobnicy zeznali, że handlarze żywym towarem już wyjechali z Europy. Jednego z aresztowanych, mianowicie Zelbera, wypuszczono na wolną stopę za kaucją 5,000 rb.

Musca Domestica.

(mucha pokojowa).

Mucha jest stworzeniem zupełnie bezpożytecznym, nawet szkodliwym, — powinniśmy więc tępić ją o ile sił naszych! Muchy są ogromnie niebezpiecznymi roznosicielkami najgorszych chorób zakaźnych, jako to: cholery, tyfusu, dyszenterji, tuberkul — nawet ospę przenosi ona na człowieka.

Podczas wojny hiszpańsko-amerykańskiej wybuchła w szeregach silna epidemja tyfusu, przyczyny narazie niekto zbadać nie mógł, nareszcie lekarze doszli do źródła, że ta nieszczęśliwa mucha była jedynie przyczyną zarazy tyfu. Okazało się, że więcej żołnierzy zginęło od tyfusu, niż na wojnie samej.

Zupełnie przeciwnie było u Japończyków. Podczas wojny rosyjskiej u nich umierało na zakaźne choroby b. mało żołnierzy z tej jedynie przyczyny, że postarali się o wytepienie much.

Nie ulega przeto żadnej wątpliwości w naszych czasach, że muchy wyrządzają nam straszną krzywdę, szczególnie gdy wzmocni pod wpływem jej szybkie rozmnażanie się; mucha pokojowa znosi od razu do siedemdziesięciu jajek, które w dwa dni niespełna godzin już są żywe. Pozostaje nam jedyna broń przeciwko tym szkodnikom, tępić je na każdym kroku. W Ameryce wcześniej zrozumielni potrzebę tępienia ich, przeznaczając szkodnej dziatwie nagrody pieniężne

za każdą setkę zabitych much. Dzieci obchodzą miejsca mniej czyste donosząc o nich prezydentowi miasta, który każe takowe bezwzględnie oczyścić. Co prawda najlepszym środkiem tępienia much jest, nie mieć ich wcale, nie jest to znów tak niepodobnem. Zakładanie okien gazowych jest b. dobrą ochroną, rezeda w donizkach okazała się nieprzyjemnym zapachem dla much. Roztwór formaliny dobrze je tępi, Iżyczne na filizankę wody. Znajdujące się u nas w handlu papiery lepkie co prawda robią swoje, ale ze względu czysto humanitarne, choćby nawet muchy nie były warte życia, lepiej jednakże zabijać je od razu, niż pozwolić im na męczarnie i widok nie miły, szczególnie dla dzieci.

Trudno zaiste, myśleć nam o zupełnem wytepieniu tego niepotrzebnego gościa, — pozostaje nam jedynie obrona racjonalna i konieczna.

Klara Kwaśniewska.

Częstochowa 15—17—13.

Ze świata.

Upadek sekt w Anglii.

Ostatnia statystyka wykazuje stopniowo zmniejszenie się liczby wyznawców niektórych sekt w Anglii. Tak np. w 1912 r. w porównaniu z 1911 r. kongregacji sekti utracił 2200 członków, a szkoły ich niedzielnie 2178 uczniów; ogólna liczba kongregacji sekti wynosi 490,722. Metodyści pierwotni (w ogólnej liczbie 204,193) w ciągu 1912 r. utracił 548 wyznawców, zaś w 1911 roku około 1000. Straty powyższe są zwłaszcza znaczne w Hull i Londynie. Nadto w stolicy kościoły metodystów są bardzo zadłużone. Baptystów jest 416,377; utracił oni 2231 członków. W ich szkołach niedzielnym liczba nauczycieli zwiększyła się o 200, podczas gdy uczniów ubyło 1,924. Oznaka upadku tych sekt jest także smutne położenie materialne ich pastorów, niektórzy z nich mają gorsze uposażenie od zamiataczy ulic w Londynie.

Towarzystwo „Starszych braci”.

Smutne doświadczenia, które co do młodzieży poczyniły sądy Stanów Zjednoczonych, dały podniecie do zorganizowania towarzystwa „Starszych braci”, członkowie tego stowarzyszenia opiekują się małymi chłopcami i pomagają im. Założyciel stowarzyszenia wychodzi z tego stanowiska, iż w zamożnych sferach dość jest mężczyzn mających i czas i chęć do pracy społecznej. Swego czasu zeszło się 40 takich „Starszych braci”, dziś jest już 600 członków w towarzystwie, opiekującym się 2200 chłopcami. Członkiem towarzystwa, między innymi, jest Teodor Roosevelt.

Interesujące są niektóre zasady towarzystwa: chłopca, którym się opiekujesz, odwiedź w jego mieszkaniu. Poznaj się z jego rodzicami. — Staraj się pomóc im i jemu w ich pracy. Wspierajcie pieniądze dawaj tylko w ostatecznym wypadku. Przedstaw chłopca swemu lekarzowi. — Zapros go do swego domu i przyjmij go serdecznie. Nie praw mu kazań. — Działaj natychmiast. — Pamiętajcie, że nasi mali bracia nie są

jeszcze mężczyznami; w macie ich nimi zrobić. Za przykładem towarzystwa „Starszych braci” zorganizowało się towarzystwo „Starszych siostr”.

Górki uczonego.

Przed paru tygodniami obchodziła Francja setną rocznicę urodzin Klauzjusza Bernarda, uczonego światowej sławy, którego można uważać za właściwego twórcę nauki o funkcjach organizmu — fizjologii.

Jak zawsze przy tego rodzaju uroczystościach, tak i tym razem chciano złożyć hołd rodzinnemu wielkiemu uczonego, zmarłego w 1878 r. w Paryżu. Wiedzano, że zostawił dwie córki, ale gdzie się podziały? Po długich poszukiwaniach odnaleziono obie starszki w malej miejscowości Bezon, gdzie zamieszkały razem niewielki piętrowy domek, wśród zaniedbanego ogroduka, otoczonego wysokim parkanem. Panny Bernarda nikogo nie widują i nikogo nie przyjmują u siebie oprócz... czworonogów. Zdżyczyły biedaczki. Celem ich życia jest pokuta za liczne wiewiękaje, które przedsiębrał ich ojciec. Dlatego założyły u siebie szpital dla psów, kotów, morskich świnek i królików. Same żyją prawie w nędzy i chodzą bosą, kładąc na nogi tylko drewniane sandały, ale za to codziennie różniak przynosi im koszt najłepszego mięsna, a piekarz dostarcza bułek dla krewniaków, skrzywdzonych przez Klauzjusza Bernarda „Hektorów” i „Cezarów”.

Temperatura gwiazd.

Sprawozdanie Akademji Umiejętności paryskiej przynosi trochę wybitnej pracy sławnego astronoma, Karola Nordmanna, w której tenże podaje rezultaty swych badań spektroskopowych nad temperaturą gwiazd. Sprawy tą zajmował się poprzednio dr. Rosenberg, posługując się metodą fotograficzną w badaniu widm, podczas gdy dr. Nordmann badania swe wyłącznie czynił wzrokiem. Obie metody dają naogół bardzo zgodne wyniki, które temperaturę gwiazd starych, zależnie od ich typu, ocenniają od 2,150 do 23,000 stopni. Gwiazdą najmniejszą z tej serii doświadczeń jest Aldebaran, największa gwiazda w konstelacji byka, mianowicie jej temperatura wynosi według Rosenberga 2,150 stopni, zaś najgorętszą jest gwiazda w Perseuszu o temperaturze 23,000. Temperaturę słońca podaje Rosenberg na 4,950 stopni, a Nordmann na 5,320 st., przyczem różnica między temi cyframi stał pochodzi, że każdy z tych uczonych brał pod uwagę nieco odmianną część widna słonecznego. Średnio więc ciepłość słońca przyjąć można na 5,000 stopni; oczywiście w tem uproszczeniu, że słońce jest kula, wewnątrz której temperatura jest wszędzie jednako. Takie założenie jest dalekie od rzeczywistości, ale na razie bez niego obejść się jeszcze nie umiemy.

Odpowiedzi od Redakcji.

Panom: M. R., W. Z., K. J. i Ł. D. Nadesłaliśmy nam utworów „poetyckich” nie zamieszcimy.

Panu Janowi S. W ywodami Szan. Pana w zupełności się zgadzamy. — Młodzież nasza zbyt często

„chwytła” za pióro i, niestety — izby wcześniej, bo przed „Wzrokiem” zapoznałem się z pisownią polską. W odpowiedziach jednak bywają błędnie nie chcąc zawstydząć naszych „najmłodszych”. Tem niemniej zawsze radzimy „więcej czytać — mniej pisać”.

Panu K. majstrowi szwaskiemu i innym.

Podług zasięgniętych informacji, szkół niedzielnym rzemieślniczym w Częstochowie jest 6, a w ostatnich czasach „co” zapowne Panom jest wiadomem, i ma być utworzona specjalna niedzielnia szkoła rytmunkowa, również dla terminatorów. Te 6 szkół mieszczą się w następujących punktach: ulica Jasnogórska, nauczyciel p. Tadeusiak, szkoła miejska nr. 5; ul. Jasnogórska nauczyciel p. Wosik, szkoła m. m. nr. 3; ul. Jasnogórska, naucz. p. Janicki, szk. m. nr. 4; ul. Dojazd Nr. 33, naucz. p. Ciepielewski, szk. m. ogólna Nr. 2; ul. Wieluńska Nr. 13, naucz. p. Skorko, szk. m. m. nr. 2; ul. Krakowska Nr. 16, naucz. p. Reszka, szk. m. nr. 1. Do tych szkół mają netyko prawo lecz powinni uczestniczyć terminatorzy majstrów, zapisanych do cechu. Nauka bezpłatna, wiek nieograniczony. Zapisy podług istniejących przepisów odbywają się na nowy rok. Jednakże nauczyciel takiej szkoły moć prawa obowiązan jest przyjąć terminatorów do nauki w szkole i w ciągu roku w miarę zgłaszania się. Jeśli odmówił przyjęcia terminatora, należy zwrócić się ze skargą do naczelnika Dyrekcji Naukowej w Piotrkowie. Inowacje tutejszych nauczycieli jako bezpodstawne i szkodliwe — panów rzemieślników nie obowiązują.

Humor i Satyra.

Katastrofa.

Józio: — Wiesz, dostałem wczoraj nowy pociąg i dziś rano już była wielka katastrofa. Trzy wagony zostały rozbite.
 Ja s: — Był kto ranny?
 Józio: — Owszem, ja, bo akurat tatusz niedziedził!..

Nie zginęła jeszcze naiwność.

— Niech nam pani gospodyni zrobi jajecznicę.
 — Klody, panienko, nie ma jaj.
 — Jakto? Przecież widziałam na podwórzu kury.
 — Kury, panienko, poszły spać.
 — To trzeba je obudzić i kazać, żeby zaraz jajk przyniosły.

CHRZEŚCJJAŃSKI
 piewszorzędny na Częstochowę i okolice
ZAKŁAD FOTOGRAFICZNY
WACŁAWA WESOŁOWSKIEGO
 — Róg II-iej Alei i Teatralnej Nr. 26. —
 Przyjmie zamówienia grup i t. d. poza obrębem zakładu w fabrykach i majątkach.

Rodzina Alvareda.

Z HISZPAŃSKIEGO.

(Ciąg dalszy).
 Nie mogący zakląć złego, na które od tej chwili nie było już lekarstwa.

— Ciociu—rzekł Angel—nie ma sposobu zatrzymania Melampa w domu, jak tylko ojciec wyjdzie z domu.

— Czmy, co powinien, jest bowiem dobrym psem—odrzekła Elwira.

— A dlaczego nazywa się Melampo?
 —ciągnęło dziecko z tą nienasyconą ciekawością, jaka jest właściwą młodemu wiekowi.

— Dlatego—odrzekła dobra i słodka Elwira—że to jest nazwa jednego z tych psów, którzy towarzyszyli pasterzom śpiącym do Betleem dla widzenia Nowonarodzonego. Było ich trzech: Melampo, Cubilon i Lobina; a psy noszące te nazwy nie wściekają się nigdy.

— Ciociu—zawołała Angelita kręcąc się za płaszkiem — nie mogę złapać tej jaskółki.

— To nie jaskółka, dziecko moje. Jaskółki z wiosną dopiero się zjawiają; nie można nigdy ich łowić, a i im czynić co złego.

— Dlaczego, ciociu?

— Dlatego, że to są przyjaciółki człowieka; mają w nim zaufanie i budują swe gniazdko pod jego dachem; one o również wyrwały ciernie z korony

Zbawiciela, wiszącego na krzyżu.
 W tej chwili Angel upadł i zaczął płakać. Ryta śpiesznie podbiegła a ścisnąc go:

— Co sobie złego zrobił — rzekła doń — co ci jest, matczyzna pociecho? Po tem obierając mu fartuchem twarz, którą upadając powalał sobie:

— Co ci jest ciągnęła, mój aniołku, całyś pyłem odkryty? Błogosławione niech będą te oczy, i ta buzia, i te słiczne rączki!

I tak litując się nad nim i okrywając pocałunkami, zaprowadziła go wraz z Angelitą do domu swej matki. Sama zaraz powróciła, wzięła swą bieliznę i poszła na podwórze, do pralni.

Podwórze to przytykało się do domu wujka Pedro, od którego rozdzielał go tylko mur niski.

Ryta wedle krajowego zwyczaju, wkrótce śpiewać zaczęła.

Pomiędzy ludem andaluzyjskim rozchowało się mnóstwo piosnek, tak rozmaitych w pomyśle i formach, że łatwo znaleźć nie jednę od każdego przedmiotu myśli i uczucia odpowiednią

Głos dzwiczny i sztucznie cieniowany, odpowiadał z sąsiedniego domu. Tak więc w ten sposób śpiewano, rozmowę, którą głos mężki kończył tą wielce dającą do myślenia strofkę:

Co chcę dokonać,
 Wzdychać nie trzeba;
 Ani ślać z wiatrem
 Skargi do nieba.

Podczas tego dialogu, Elwira pracowała obok matki; oblicze jej czyste i pogodne nie wydawało męczarini serca. Anna wszelako spoglądała na nią z przenikliwością matki i mówiła sama do siebie: „Czy nadzieje, jakie zakładałam sobie na powrocie Ventury zawiodą? Czy go Bóg przeznaczył dla niej?”

Zadyszane dzieci wbiegły.

— Babciu, ciociu Elwiro, krzyczały, wuj Pedro powiedział, że dziś w nocy oślicy urodziło się oślątko, a myśmy go nie widzieli; chodźmy go zobaczyć, chodźmy go zobaczyć!

I jedno ciągnąc babkę, drugie ciotkę, wszyscy wyszli na podwórze, gdzie była stajnia, i otworzyli wrota.

Jakąż boleść przeszła serce Anny, kobiety uczciwej, kochającej matki! Ventura był z Ryta.

Nagle jak błyskawica, Ventura wskoczył na koło od wozu i znikł za murem.

Ryta rozłoszczona do najwyższego stopnia, jak gdyby nic się nie stało, wzięła się znów do prania, i z udaną spokojnością zaczęła sobie nucić:

Kto mi da szczęście
 Ewy, Adama,
 Którzy nie znali
 Co druga mama;
 Będąc zrodzeni
 W doli szczęśliwej,
 Nigdy nie mieli
 Świątkry złościwej.

Dzieci biegnęły nie zatrzymując się aż do stajni. Ale Anna natychmiast odpro

wadziła swą córkę napoył umarłą do domu i tu na łonie matki, dla której od tej chwili przyczyna jej boleści nie była tajną, Elwira wybuchła głośnym łkaniem.

— I ty o tem wiedziałaś! — rzekła do niej matka—milcząca męczenniczko roztronności! Płac, tak płacz teraz; izy są jak krew, co wyciekł jak z rany i ból łagodzi. Wiedziałam o tem dobrze co ona za jedną, i uprzędziałam o tem Perryka. Wiedziałam, że kłątwa ciąży nad związkiem krewniaków, i to mu przepowiedziałam. Nie chciał mię słuchać. Byłoby lepiej żeby poszedł na wojnę!

Ryta jakby szyszyc z wszystkich, wciąż śpiewała:

Gdyby na wóz bratowe
 Oraz świękę spakować!
 Piekto takim ładunkiem
 Mogłoby się radować!

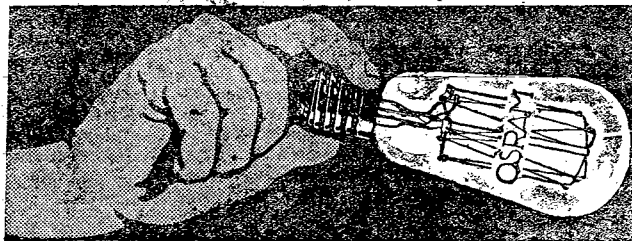
Ryta szyla, gdy weszła jej świewka. Lekko zasunawszy za sobą rygiel od drzwi, usiadła naprzeciw synowej.

— Wiesz już Ryto— rzekła do niej z boleścią a rzewnie, — że twoje małżeństwo nigdy nie było mi po myśli.

— I przyszłaś może żeby ci za nie złożyła dzięk! — zuchwale odparła Ryta. Anna udawa że na to nie wzywa u wagi i łodała:

— Co do mnie, rozumiałam cię bardzo dobrze.

(l c. n.)

Dlaczego trzeba tylko Lampki Osram kupować?

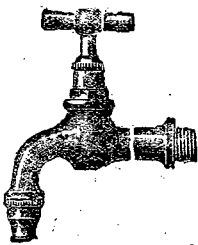
1. Lampki Osram posiadają włókno z niepekającego drutu ciągnionego.
2. Lampki Osram dają oszczędności 75% na prądzie.
3. Lampki Osram dają spokojne, jasno białe światło.

Każda prawdziwa lampka Osram musi mieć na szkle wypalony napis „OSRAM”.

Sprowadzać przez Biuro Przemysłowo-Techniczne Stanisława Ginsberga ul: Dojazd N-r. 17

Sprzedaj RYB F. DZIAŁACH

w Częstochowie,
2-ga Aleja 25 róg Teatralnej
Telefon № 639.

Pracownia Armatur M. Ciurzyńskiego

ul. Warszawska № 113,
Telefon № 277,
w CZĘSTOCHOWIE.
Wyrabia Krany—Wentyle—Śluzy i pływaki do rozzerwoarków i t. d. i takowy towar gotowy posiada na składzie. 0614-5

SKOŁA PRYWATNA F. GORCZYKOWSKIEGO

Częstochowa, ul. Dojazd N-r. 19.
Przygotowuje do szkół średnich i udziela korepetycji.

W szkole **K. JANUSZAJTISA** (Teatralna 21) zapęły rozpoczął. Egzaminy dla nowo wstępujących i mających poprawki od dnia 1 do dnia 5 września. Początek lekcyj 6 września r. b.
Opłata za naukę 15 rb., półrocznie i 1 rb. wpisowego. Za isy skutecznie kancelarja szkoły codziennie od godz. 9 rano do godz. 4 po południu.

PIEKARNIA Marcelego Chmielewskiego

Egz. od lat dziesięciu w Alei II przeniesiona została do lokalu własnego przy ul. Teatralnej 46 róg Zielonej Tel. 854
Wyłączna sprzedaż mego pieczywa w sklepach: **„Mleczarnia „Skrzydłów“ ul. Teatralna 11, — ul. Dojazd 13, — ul. Krakowska 33, — Siedm Kamienio 21.**
Hurtowa i detaliczna sprzedaż w sklepie przy piekarni różnych gatunków pieczywa i cukierniczych wyrobów. Polecając się nadal Szanownej Publiczności pozostaje z poważaniem **Marceli Chmielewski.**

„BOTALINA”

najstarsza i najlepsza z past krajowych do obuwia. Dostarczamy na Dwory Cesarskie.
Sprzedaż hurtowa i detaliczna u **H. SAKOWSKIEGO**
Częstochowa, II Aleja № 27. **Żądać wszędzie!**

Z Kapitałem do 5000 chce przystąpić do poważnego i pewnego interesu z pracą. Oferty: Kielce pester restante dla 5000 prac. 1155-1

Poszukuje się do interesu egzystując go od 1900 r. wspólnika z pewnym kapitałem. Wiadomość: Częstochowa W. Zaremba. 0347-

Poszukuje się uzdolnionego komisjonera w branży pocztówek Wy nagrodzenie stała pensja i według zdolności tańczenia. Oferty do „Adm. Gońca Częstochow.” pod lit. „W” — 0715-

Sprzedam plac 40 lok: szerok. 120 gęboki przy starej Herb. Stacji. Wiadomość: dom własny Przełożynski. 1157-2-1

Kiszy miał do sprzedania magiel używany w dobrym stanie, proszę zawiedzieć na ul. św: Barbary № 5, do pracowni roboty Koscielnych. 1158-3-1

Krawcowa poszukuje szyci i po domach. Wiadomość w Adm Gońca. 1156-1-1

Łodzy tani pokój do wynajęcia dla inteligentnej osoby, Dojazd 15. 1160-3-1

Obiady na miejscu i do domów oraz pomieszczenie dla 2 panienek u M. Owsianej Centralna 5 parter. 1161-4-1

Artystyczna pracownia snużenia biele lizny i Haftów „Maryi”, potrzebuje zdolnych pań robotą stała wynagrodzenie dobre przyjmuję się uczennice. 2 Aleja 23. 1159-4-1

Za 970 rb. sprzedam dom, stodołę i plac z powodu wyjazdu w Kłopotkach. Wiadomość: Ryzek Wieluński 34. Andzej Koper. 1163-2-1

Odstąpię korzystny interes za 150 rb. Z powodu zmiany interesu. Wieluńska № 50 A. Koper. 1162-2-1

Pokój przy rodzinie, z całkowitem utrzymaniem. 2 aleja 42 m. 3 od 1-4 g.

Sklep do wynajęcia. ul. św: Barbary N-r. 4 1140-

Stroż do parku miejskiego potrzebny. Przygodzić po 7-ej wieczorem na Wieluńska № 32 m. 1. 1150

Zginął paszport wydany przez Gminę Dobrogoszcz powiat Włoszowski na imię Rosalji Basik.

Sklep Żelazny Współdzielczy p. i.

„RZEMIEŚLNIK”

w Częstochowie, ul. Mikołajewska Nr. 1. Telefon Nr. 92.
Poleca: Wagi—Wyzymaczki—Maszynki do mięsa patentowane —Narzędzia dla rzemiosł, okucia, drut, gwoździe—śruby—nit—nazywnia kuchenne—kłódki hurtowo i detalicznie i t. p.

KRAWIEC
Chrześcijańska pracownia

Najlepiej najtaniej wykonywa **PIERWSZORZĘDNY ZAKŁAD KRAWIECKI Wincentego MARKSA ul. Ogrodowa № 26.** vis à vis Nowego kościoła św. Rodziny

Kaucjonowane biuro nauczycielskie Stanisławy Ligezówny, Teatralna 26. Rekomenduje nauczycielki, freblanki, ochroniarki, bony. Biuro otwarte od 9 rano do 5 p.p.

Do sprzedania 200 beczek cementowych z dnami. Wiadomość Krakowska 47.

Uczeń klasy 8-iej gimnazjum Polskiego poszukuje korepetycji. Wiadomość w Administracji „Gońca”. 1146-3-1

ZAKŁAD Instrumentów Muzycznych S. MALKO w Częstochowie ulica Dojazd № 11 wprost st. D.Z. W.W.

Potrzebny pomocnik rolny, samotny, starszy bliźsze szcęgół ul. Zielona 18. 0708-

Do wynajęcia lub sprzedania fortepian krótki w dobrym stanie zaraz. Wiadomość 3 alja 50 w aptece p. Kozna kiewiczca. 0709-

Do wynajęcia pokój z kuchnią do objeznienia w każdym czasie. Wiadomość Zielona 18. 0711-

Cztowiek uczciwy znajmie stróżstwo. Ul. Szkolna №3. 1142-

FIRMA EGZYSTUJE OD 1860 ROKU. FARBIARNIA I PRALNIA CHEMICZNA A. HEININGERA

II-ga Aleja № 19, telefon № 5.

Wykonywa farbowanie i pranie chemiczne po cenach przystępnych i punktualnie a mianowicie: Garderobę damską męską i dziecięcą. Dywany, portjery, firanki, kapy, serwetki, pluszowe, pokrycia z mebli i t. p.
SKLEPY w Kodzi ul. Mikołajewska Nr. 39 Tel. 29-35 w Tomaszowie Piotrk. ul. Kaliska Nr. 72
WŁASNE w Piotrkowie ul. Petersburska 14 Bykowska 21 tel. 266.

Pierwszorządna Wyższa Szkoła Kroju i Szycia M. Piaseckiej

MISTRZYNI CECHU WARSZAWSKIEGO I CZĘSTOCHOWSKIEGO
Częstochowa, II-ga Aleja № 40.

Szkoła wydaje kończącym kurs świadctwo. Przy szkole pracownia sukien okryć i kostjumów na żądanie formy papierowe kopjowane czyniące zadość najwybredniejszym wymaganiom. Program nauki wysyła się bezpłatnie.

BIURO TECHNICZNO-HANDLOWE

B. Wiśniewski i S-ka

II-ga Aleja № 32. — TELEFON № 385.

Poleca ze składu: **Pasy Szórzane**, z szerści wielbłądziej, białotowe, kauczukowe, chromowe, lina... — **Troki surowcowe**, chlebowe, pergaminowe, oraz skóry do celów technicznych.
Liny „MANILLA” i **DRUCIANE**. Szpagat „MANILLA” i **KONOPNY.**

Liówki terakotowe, płytki terakotowe glazurowane oraz POSADZKI TERAKOTOWE stale na składzie
ZDZISŁAW RYLSKI Częstochowa, II Aleja № 20. Telefon № 93.